

ASML, Veldhoven. Ontwerp Dolmans L+P Ontwerpers en Adviseurs

WIJ SLAAN EEN BRUG TUSSEN AMBITIES EN DE PRAKTIJK

Natuur heeft een bliksemcarrière gemaakt in de bouwwereld. Van sluitpost naar integraal ontwerp. Groen is niet meer weg te denken in de bebouwde omgeving. Maar de vraag is: welk groen? 'Een mooi plaatje is niet genoeg', zegt commercieel directeur **Mart Hoppenbrouwers** van **Dolmans Landscaping Group**. 'Het gaat om het effect.' Daarom pleit hij voor effectieve impulsen voor ecologie.

Mart Hoppenbrouwers laat er geen misverstand over bestaan: 'Natuurinclusief en klimaatadaptief bouwen is mega belangrijk.' En hij kan het weten, want als bouwtechnisch bedrijfskundige begon hij zijn carrière in de bouw. Na 5 jaar stapte hij over naar Dolmans, omdat hij bij wilde dragen aan de groeiambitie van het bedrijf. Daar heeft hij geen dag spijt van gehad. Integendeel. 'Het groenvak is ongelooflijk leuk. De diversiteit en de integrale aanpak spreken me enorm aan. Ons eigen ontwerp bureau heeft als vliegwiel gefungeerd voor het ontwikkelen van totaalprojecten. We doen echt alles, van ontwerp en aanleg tot beheer, en we hebben

zelfs boomspecialisten en ecologen in huis. In deze tijd van klimaatcrisis zitten wij met onze duurzame aanpak aan de goede kant. Dat voelt fijn.'

TOEGENOMEN AANDACHT VOOR GROEN

In de afgelopen jaren heeft hij veel zien veranderen. Het belangrijkste: de toegenomen aandacht voor groen als integraal onderdeel van bouwplannen. 'Vroeger moest de openbare ruimte van een gemeente vooral schoon, heel en veilig zijn. Nu zie je dat binnen de onderhoudscontracten het ecologisch beheer steeds belangrijker wordt. We zitten

‘ONZE ECOLOGEN ZIJN ECHT BESCHERMHEREN VAN DE FAUNA’

nog niet op het niveau dat wij als groenbranche willen, maar de eerste contouren tekenen zich wel af. Blad laten liggen, extensief maaien, ecologisch bermbeheer en dode bomen niet standaard verwijderen, maar laten staan uit ecologisch oogpunt: dat wordt allemaal steeds gewoner. Natuurinclusief en klimaatadaptief beleid is bij veel gemeenten de standaard aan het worden.’

GROTE STAPPEN

Ook bij bouwers en ontwikkelaars staat groen inmiddels serieus op de kaart, mede door de wet- en regelgeving. Zo moeten bouwers volgens de natuurbeschermingswet op locatie de ecologie behouden en versterken. Dat betekent op schaalniveau’s: rekening houden met de ecologische verbindingzones, en op wijk-, straat en gebouwniveau de bestaande natuur de ruimte geven en beschermen, bijvoorbeeld door natuurinclusief bouwen met een groen dakterras, faunavorzieningen of ingebouwde nestkasten. Dat is ‘serious business’.

Dat groen geen sluitpost meer is, merkte Hoppenbrouwers ook toen hij bij zijn voormalige werkgever vanuit Dolmans gevraagd werd mee te denken met de invulling van een stelpost ‘groen’. ‘Het ging niet meer om een postzegeltje groen’, lacht hij. ‘De ambities voor het groenplan waren echt van een hoog niveau. En het mooiste: mijn oud-collega’s hadden nu ook verstand van groen. Ze waren goed op de hoogte van het belang van bijvoorbeeld faunavorzieningen voor de vleermuis en de biodiversiteitswaarde van vaste planten en bomen. 10 jaar geleden ging het gesprek over invulling van de buitenruimte met beukenhaagjes en een grasveldje. Dat is nu echt anders. Er zijn grote stappen gezet.’

AANGESCHERPTE EISEN

De eisen voor natuurinclusief bouwen worden steeds meer aangescherpt. Zo bleek in 2021 uit onderzoek dat natuurinclusief bouwen in stedelijk gebied onvoldoende uit de verf kwam. Dat leidde tot aanbevelingen om bouwers te verplichten tot deze aanpak. Die trend vertaalt zich volgens Hoppenbrouwers in meer adviesaanvragen en een behoefte aan breder advies. Zo werd Dolmans pasgeleden gevraagd voor een inrichtingsvisie omdat de plannen voor de ontwikkeling van een distributiecentrum steeds werden afgeschoten. Zijn analyse: hoewel er veel groen in het plan zat, gaf de gemeente geen vergunning af, omdat het geplande groen niet aansloot op

Daktuin ASML, Veldhoven. Ontwerp Dolmans L+P Ontwerpers en Adviseurs

de ambities van de gemeente, de eisen ten aanzien van ecologie en natuurinclusief bouwen. Er was onvoldoende gekeken naar de verschillende schaalniveaus.

VAN DECORATIEF NAAR EFFECTIEF

Decoratief groen is niet langer genoeg, benadrukt Hoppenbrouwers. Groen moet ook effectief zijn en meerwaarde bieden. Dat vraagt om ecologisch ontwerpen - en daar kan de groenbranche prima in meedenken. ‘Wij slaan echt een brug tussen ambities en de praktijk. Ontwikkelaars zijn vaak enorm ambitieus en komen met prachtige plaatjes. Wij zijn dan de nuchtere partij die zegt: ‘Als je dit wil, kan je het op de volgende manieren invullen’. Een groen gevelsysteem is uiteraard een prachtig prestigeobject, maar kan zomaar € 750 per vierkante meter kosten, terwijl het vanuit ecologisch oogpunt niet altijd de beste keuze is. Zo hebben we onlangs een ontwikkelaar geadviseerd om het budget van de geplande groene gevel deels in te ruilen voor grondgebonden groene gevels met klimplanten, inclusief faunavorzieningen, en meer budget te steken in de buitenruimte. Kruidenrijke bermen, een grotere diversiteit aan vaste planten en grote bomen leveren ecologisch gezien veel meer op.’

Depot Boijmans van Beuningen, Rotterdam. Ontwerp MTD Landschapsarchitecten. Aangelegd door Dolmans Den Boer

‘DECORATIEF GROEN IS NIET LANGER GENOEG’

ECOLOGIE OP DE BEDRIJVENTERREINEN

Dolmans Landscaping Group is coalitiepartner binnen Het Groeifonds Werklandschappen van de Toekomst en al jaren intrinsiek gedreven om de bedrijventerreinen te vergroenen, ecologisch te beheren en klimaatadaptiever in te richten. Via klimaatscans, vouchers, beheerplannen en bouwteams zijn we al diverse bedrijventerreinen in Nederland aan het vergroenen.

De potentie van groene bedrijventerreinen is enorm. Daarom doen we een oproep aan alle ontwikkelaars die bedrijventerreinen bouwen, architecten die verantwoordelijk zijn voor de bebouwingscontouren en infrastructurele inpassing, bedrijven die zich vestigen en gevestigd hebben op de bedrijventerreinen en gemeentes die de openbare ruimte beheren: besef dat de bedrijventerreinen unieke schakels zijn

tussen buitengebieden/natuurgebieden en de bebouwde binnenstad, werknemers vele malen gelukkiger en productiever zijn in een groene omgeving en de terreinen enorm veel impact kunnen hebben op het klimaatadaptieve vermogen van de bebouwde omgeving.

Onlangs hebben we samen met onze civiele partner Broeren Civil Solutions een masterplan gemaakt om een bestaand bedrijventerrein om te vormen naar een groen werklandschap. Niet alleen onze landschappelijke ontwerpers zijn aan de slag gegaan, maar ook onze ecologen. Zij hebben via een quickscan van de omgeving de potentie van flora en fauna vertaald naar effectieve toepassingen. Zo ligt er nu een masterplan met veel bomen, veel minder grijs en heel veel meer groen en beplantingsplannen die bijdragen aan de fauna in de omgeving, faunavorzieningen en een ecologisch beheerplan. Het is nu wachten op groen licht voor de uitvoering.

Amstelkwartier, Amsterdam.
Aanleg door Dolmans
Wieringen Prins.

Merterserpark, Breda. Aanleg
Dolmans Landscaping Services

‘HET IS TIJD VOOR DE VOLGENDE STAP: MONITOREN VAN DE RESULTATEN’

PROMINENTE POSITIE ECOLOGEN

Bij dergelijke beslissingen spelen ecologen een cruciale rol. Zij hebben een prominente positie bij ontwikkelingen en zitten steeds vaker vanaf het begin aan tafel. Een goede zaak, vindt Hoppenbrouwers. ‘De aanwezigheid van een ecooloog in het bouwteam is de beste manier om effect te sorteren met groen en te zorgen dat het niet bij mooie plaatjes blijft.’

Bij Dolmans nemen de specialisten van Pius Floris Boomverzorging (onderdeel van Dolmans) deze taak voor hun rekening. Pius Floris Boomverzorging is al 40 jaar een toonaangevend bedrijf in Europa. Op de 14 vestigingen werken meer dan 35 adviseurs en ecologen die ondersteuning bieden bij diverse vraagstukken. Hun activiteiten variëren van boomonderzoek en -advies tot de daadwerkelijke realisatie van boomprojecten en het onderhoud ervan. Ze doen quickscans en beoordelen de effectiviteit van landschappelijke ontwerpen. Met het innovatieve programma i-Tree kunnen ze bovendien de baten van bomen inzichtelijk maken.

BESCHERMHEREN VAN DE FAUNA

Een ecologische aanpak kan veel opleveren. Neem de betrokkenheid van Pius Floris Boomverzorging bij een groot gevelrenovatieproject van een woningcorporatie. ‘Onze ecologen hebben als onderdeel van het bouwteam een

quickscan gemaakt en gekeken welke maatregelen getroffen moeten worden om de aanwezige fauna tijdens en na de renovatie te beschermen en te versterken. Dat gebeurt middels soortgerichte onderzoek, activiteitenplan en het adviseren en uitvoeren van mitigerende maatregelen. Onze ecologen zijn echt beschermheren van de fauna. Dat hadden we 10 jaar geleden niet kunnen bedenken.’

VOLGENDE STAP: MONITOREN EN COMMUNICEREN

Kortom: ecologisch beheer heeft het tij mee. ‘Er is al veel bereikt, maar er moet ook nog veel gebeuren. Het is tijd voor de volgende stap: monitoren van de resultaten. Kwantificeren wat plannen nu precies opleveren voor flora, fauna en mensen. Inzicht in de cijfers kan helpen om de waarde van groen ook daadwerkelijk te realiseren.’

Daarnaast kan er ook nog een flinke slag gemaakt worden in de communicatie, zo blijkt uit een praktijkvoorbeeld van een gemeente die een mooie ecologische zone had gecreëerd, ingezaaid met bloemenweidemengsel. Maar mensen vonden het rommelig en vermoedden besparing als reden voor de ingreep. Het regende klachten. Dat hield pas op toen de gemeente inzicht gaf in haar motivatie. ‘Het is belangrijk dat partijen hun huurders, burgers en medewerkers meenemen in hun keuzes en duidelijk maken hoe die bijdragen aan een

Visio De Blauwe Kamer, Breda. Ontwerp door Dolmans L+P Ontwerpers en Adviseurs

gezonde omgeving. Openheid kan problemen voorkomen en zorgen voor het benodigde draagvlak.’ Natuur en bebouwing hoeven elkaar niet te bijten, is zijn ervaring. Sterker nog, ze kunnen hand in hand gaan. ‘Een goed doordacht groenplan dat effectief is, kan een bouwplan versterken en iets toevoegen. Zowel in steden als in het buitengebied.’

UITDAGINGEN

Er zijn nog wel wat hobbels te nemen. Zo stranden veel bouwplannen op de beheertoets van gemeenten. ‘Dat kan veel vertraging opleveren. Juist daarom is het zo belangrijk om makers van groen in het bouwteam te hebben. Als wij direct aan tafel zitten, worden plannen zo ontworpen én in een vroeg stadium afgestemd dat ze die toets halen en ambities gerealiseerd kunnen worden.’

Ook de mix van inflatie, stijgende kosten en stikstofcrisis baart Hoppenbrouwers zorgen. ‘We moeten oppassen dat groen niet weer een sluitpost wordt’, zegt hij. De politiek kan daarin het verschil maken. Een mooi voorbeeld is het natuurinclusieve puntensysteem. Om ervoor te zorgen dat de natuur een volwaardige plaats krijgt bij de ontwikkeling van nieuwbouw, is een puntensysteem ontwikkeld. Dat is gebaseerd op een aantal verschillende thema’s die belangrijk zijn voor een toekomstbestendige, biodiverse, duurzame en

‘HET GAAT NIET MEER OM EEN POSTZEGELTJE GROEN’

kwalitatieve leefomgeving van mens en dier. En is toepasbaar voor bebouwing en inrichting van de aan de bebouwing aangrenzende (groene) ruimte.

POSITIEVE BIJDRAGE LEVEREN

Al met al is Hoppenbrouwers positief gestemd, maar wel met een grote ‘maar’. ‘De positiviteit komt doordat ik in mijn eigen bubbel zie dat het onderwerp echt actueel is. Met familie, vrienden en collega’s gaat het vaak over de noodzaak van verduurzamen; bij mijn kinderen op school wordt er steeds vaker over gepraat. Dat is hoopgevend. Maar tegelijkertijd besef ik ook dat veel mensen, bedrijven en politici er anders over denken en dat we geen invloed hebben op de macro-ontwikkelingen in de wereld. Daar kun je somber over worden, maar ik kijk liever naar wat ik kan doen binnen mijn eigen invloedssfeer. Zo heb ik mijn tuin helemaal ecologisch ingericht en draag ik mijn steentje bij aan (lokale) natuurorganisaties. Dat inspireert vrienden en familie en draagt bij aan de transitie die nodig is. Ook in mijn werk kan ik een positieve bijdrage leveren door mee te helpen aan het verwezenlijken van mooie groene plannen die écht effect hebben op de leefomgeving.’